

Marija Čubelić, 7. gimnazija, Zagreb, marija.cubelic55@gmail.com

Lobel Filipić, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, lobel.filipic@gmail.com

Mjesni govori kao baština u jezičnoj politici i odgojno-obrazovnom procesu

U vremenu koje obilježavaju intenzivne migracije i globalizacija, a smanjuje se broj govornika malih govora, u okviru državnih politika razmatraju se mogućnosti očuvanja jezično-kulturnoga identiteta. Škole kao mjesta odgoja i obrazovanja novih generacija imaju važnu ulogu, posebice nastava jezika kao dio jezične politike. Smatrali jezičnu politiku dijelom jezičnoga planiranja ili nadređenim mu pojmom, ona obuhvaća ideje, zakone, prakse na koje utječu određeni autoriteti kako bi se mijenjao jezik u društvu. Nastava Hrvatskoga jezika izvodi se na temelju službenih dokumenta (planova i programa i kurikulā) Ministarstva znanosti i obrazovanja RH u kojima se očituje mjesto standardnih i nestandardnih idioma, odnosno cjelokupne jezične baštine u obrazovnoj jezičnoj politici. Baštinu se pritom u literaturi ne povezuje samo s prošlošću pojedine društvene zajednice nego se ističe i njezin utjecaj na sadašnjost i budućnost zajednice. Za mnoge mjesne govore u Ministarstvu kulture RH utvrđeno je da imaju svojstvo nematerijalnoga kulturnoga dobra (termin koji nalazimo u hrvatskim dokumentima), a Zlatnom formulom ča-kaj-što, kulturnim dobrom kojim se ističe međupovezanost hrvatskih narječja, nastojat će se zaštititi i drugi neupisani, ugroženi govori. Mjere zaštite istaknute u tom zakonskom okviru ne zaobilaze odgojno-obrazovni proces pa se odnose i na „mogućnost prenošenja tradicije nasljednicima putem formalnog i neformalnog obrazovanja“ (Rješenje 2019). U ovom se radu na temelju dokumenata prikazuju glavni razlozi potrebe za zaštitom mjesnih govora u danom trenutku, kao i tko se zalaže za njihovo čuvanje. Analizira se diskurs propisanih mjera zaštite s posebnim osvrtom na one koje se odnose na odgojno-obrazovni sustav te se istražuje i položaj jezične baštine u nacionalnim odgojno-obrazovnim dokumentima. Navode se prijedlozi za provođenje mjera u školama po uzoru na dosad provedene aktivnosti.

Ključne riječi: mjesni govori, baština, jezična politika, nastava Hrvatskoga jezika

Literatura:

1. Jelinčić, Daniela Angelina. 2010. *Kultura u izlogu: kratki vodič za upravljanje kulturnim dobrima*. Meandar. Zagreb.
2. Kaplan, Robert B.; Baldauf, Richard B. 1997. *Language Planning: From Practice to Theory*. Multilingual Matters. Clevedon.
3. *Rješenje* Ministarstva kulture, 29. 11. 2019.
4. Spolsky, Bernard. 2009. *Language Management*. Cambridge University Press. New York.